

Бохан А. В.

*доктор економічних наук, професор кафедри світової економіки,
Державний торговельно-економічний університет
м. Київ, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-558-0-36>

ПЕРЕГОВОРИ ЯК ФОРМА АКТИВІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

Сучасні реалії глобалізації економічних відносин між країнами, спонукають їх до пошуку більш конструктивного діалогу, взаєморозуміння та консолідації в питаннях не лише безпекового і миротворчого характеру, але і покращення конкурентоспроможності та активізації міжнародної торгівлі.

Згідно статистичних даних UN Trade and Development (UNCTAD), у 2024 р. обсяг світової торгівлі товарами і комерційними послугами досяг рівня близько 33 трлн дол. США. Торгівля товарами становила бл. 25 трлн дол. США, послуги – 8 трлн. дол. США [1]. Але структура світової торгівлі мала ознаки фрагментації, мінливості та неоднорідності. Це пояснюється тим, що зростає геополітична напруженість, проявляються фактори невизначеності у торговельному регулюванні та змінюється характер міжнародної торгівлі й співпраці між країнами.

У цьому контексті, розширюється арсенал інструментів дипломатичної діяльності, серед яких переговорна діяльність. Враховуючи, що переговори можуть бути за своїм змістом різного спрямування (політичні, дипломатичні, торговельні та ін.), вони покликані сприяти, насамперед: збалансуванню інтересів сторін міжнародної комунікації, покращенню рівня взаємодії між ними, використанню ресурсного потенціалу в цілях укладання угод, розвитку співробітництва, або розв'язання конфліктів (у тому числі торговельних).

Зокрема, розрізняють два типи торговельних переговорів між країнами – багатосторонні та двосторонні. Багатосторонні торговельні переговори включають переговори між кількома урядами щодо законів, що регулюють торгівлю, тарифи, нетарифні бар'єри, експортні субсидії, імпорتنі квоти тощо. Глобальні багатосторонні торговельні переговори проводяться під егідою Світової організації торгівлі та орієнтовані зменшення формальних / неформальних бар'єрів у торгівлі.

Проблеми диверсифікації напрямів міжнародної торгівлі пов'язуються з особливостями формування торговельної політики. Вона синхронізується з офіційною діяльністю центральних державних органів влади, охоплює внутрішню і зовнішню торгівлю в цілях презентації національних торгових інтересів країни. Торговельна політика включає такі взаємопов'язані блоки: 1) систему державних органів; процес адміністрування торговельних правил; регулювання, облік і контроль торгових потоків в країні; 2) економічні відділи в дипломатичних представництвах за кордоном; торговельні місії при посольствах держави закордоном; торговельні представництва держави в міжнародних економічних організаціях; 3) національне законодавство у сфері торгівлі, міжнародні договори торговельно-економічного спрямування та ін. [2, с. 7]. Надзвичайно важливою є діяльність торговельних представників, які беруть участь у двосторонніх і багатосторонніх переговорах, співпрацюють з експертами посольств з питань торговельно-економічної політики [3].

Доцільно зазначити, що виклики економічної глобалізації вплинули на ослаблення традиційних регулюючих функцій держави та її спроможність використовувати макроекономічні інструменти, захищати економіку від дисбалансів та асиметричних шоків. Нині більшість країн світу переглядають парадигматичні принципи ролі держави в економічних процесах у напрямку посилення її впливу на економіку. Усвідомлюється необхідність втручання держави у функціонування ринкового механізму. На думку експертів, зростає роль стратегічних завдань у сфері економічної і торговельної політики, зокрема це – захист довгострокових національних економічних інтересів, зміцнення позицій країни в системі міжнародних економічних відносин, забезпечення доступу національних підприємств до світових ринків; стимулювання «зеленої трансформації» та ін. [4, с. 5].

Покращення умов реалізації торговельної політики можливе за сприяння суб'єктів економічної дипломатії та переговорної практики. Разом з тим, тенденції ускладнення організації переговорного процесу пов'язані з розширенням кола її політичної та торговельно-економічної проблематики, збільшенням учасників міжнародної взаємодії та функціонуванням інституту посередництва в переговорах. Діапазон тлумачення поняття «торговельні переговори» часто наближений до наукового сегменту поняття «міжнародні переговори». Головні аспекти у його визначенні: змістовий (предмет перемовин); процесуальний /

технологічний (регламент, порядок денний); процедурний (правила ведення) [5, с. 12].

Доцільно зазначити, що поширення ідей інформаційної парадигми у сфері переговорів змінює уявлення про саму концепцію міжнародних переговорів. Це вимагає зміни усталених підходів, правил і механізмів прийняття рішень. Обґрунтоване використання інформаційних технологій, штучного інтелекту та інших досягнень науково-технічного прогресу в дипломатії має покращити рівень організації та супроводу переговорів у сфері міжнародної торгівлі.

Література:

1. Technical and statistical report «United Nations Conference on Trade and Development», Geneva, 2025. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/ditctab2025d2_en.pdf
2. Москалик Р. Торговельна політика: навч. посіб. (електронне видання). Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2024. 61 с.
3. Бохан А.В. Експортний акцент у торговельному представництві. *Наукові перспективи*. 2022. № 3(21). С. 47-58. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-3\(21\)-48-59](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-3(21)-48-59).
4. Mazaraki A., Umantsiv Yu. Economic policy in the context of global instability. *Scientia fructuosa*. 2025. Vol. 159. No. 1. P. 4–26. DOI: [https://doi.org/10.31617/1.2025\(159\)01](https://doi.org/10.31617/1.2025(159)01).
5. Теорія та практика міжнародних переговорів: навч.-метод. посіб. / О. Виговська. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2023. 220 с.